

Še posebno bo treba posvetiti pozornost grobu 4 iz osrednjega dela ladje in grobu 44 iz z. dela ladje.

Poseben prispevek k stavbni zgodovini otoške cerkve so dale sonde — vrtnice, ki smo jih naredili ob j. in s. steni ladje ter na osrednjem delu planuma 8. V stratigrafiji plasti pod planumom 8 je zanesljivo dokazan rečni zasip in dno rečne struge, kar ponovno dokazuje, da je razširjena substrukcija severne in južne stene starejša, saj rečni zasip izpolnjuje ves prostor med kamni temelja. Problem funkcije bomo obravnavali posebej.

S tem delom smo zaključili desetletje raziskav, prvo informativno fazo arheološkega odkrivanja.

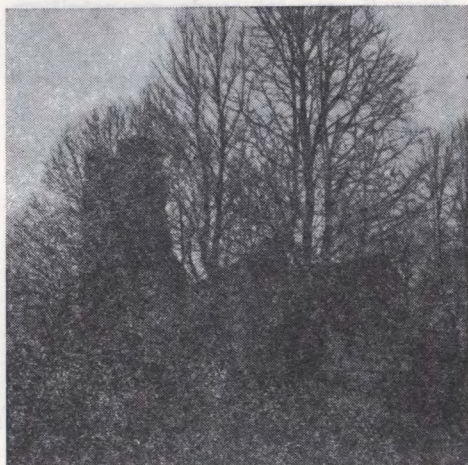
Posegi, ki smo jih opravili na terenu, omogočajo zaokroženo predstavo o naselbinski in kulturni podobi Otoka med 10. in 15. stoletjem. Manjkajo nam za zdaj še pričevanja o naselbinskem jedru, o nekaterih obrtnih dejavnostih ter s tem povezanih objektih. Našli pa smo 2300 kosov kovinskih predmetov, prek 10.000 keramičnih odlomkov, prekopali 2300 m² in naredili 20 vrtnic. — V. Š.

PLANINICA, VIII, 25, Lj. Vič-Rvdnik. — Na robu samotne vasice visoko v Krmskem pogorju stoji porušena nekđ. p. c. sv. **Tomaža**, z romansko ladjo, polkrožno apsidno, pokrito s kamnitimi ploščami in mnogo mlajšim zvonikom (cerkvice prvič objavlja M. Zadnikar, Romanška arhitektura v Sloveniji (1959)). V zadnji vojni požgani spomenik močno propada in je v primerjavi z Zadnikarjevo fotografijo izpred dveh desetletij že praktično izgubljen, sl. 125. Po pripovedi učencev osnovne šole Preserje hranijo pri Jernejčkovih zvon, ki so ga rešili iz pogorišča cerkve. Kmet Srečko Mavec p. d. pri Jernejčku, Planinica 2, rojen 1932, ne pomni izročila o kakem »britofu« pri Sv. Tomažu.

Pač pa nam je S. Mavec povedal za ledino **Britof**, ki leži okrog 300 m sz. od cerkve, na travniškem pobočju, okrog 50 m jv. pod veliko naravno skalo, **Skala** imenovano. Zemljišče, last Mavčevih, obdaja zid iz zloženega kamnja. Prej je bila na Britofu njiva, zdaj svet uporabljajo kot senožet. Doslej na ledini niso še ničesar našli. — D. V.

PODMOLNIK. Glej: Prazgodovina podrobneje neopredeljeno.

PODPEČ. Glej: Neolitik in eneolitik.

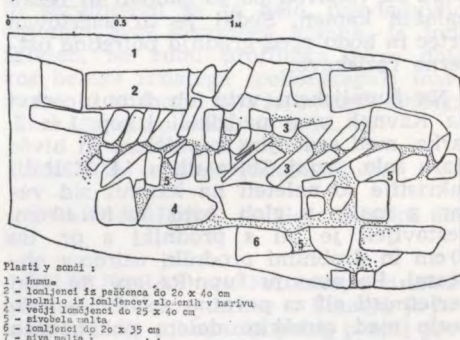

Sl. 125 Planinica — ruševine c. sv. Tomaža
Fig. 125 Planinica — the ruined church of St. Thomas

PREŽEK, stari grad nad Mihovim v Gorjancih. — Prvotni grad stari Prežek se omenja že leta 1228, po katastrofalnem potresu l. 1551 so lastniki grad opustili in sezidali novi grad Prežek, ki je ležal nedaleč starega gradu.

Stari grad Prežek je del utrdbenega sistema, ki je potekal med Hrvaško pokrajino Ljudevita Posavskega in Kranjsko. Za sondiranje pri komaj vidnih razvalinah smo se odločili, ker smo želeli izkopati tudi del profane arhitekture iz časa zgodnjega srednjega veka in ugotoviti, kakšen način zidanja so imele takšne stavbe v tem času.

STARI PREŽEK sonda 1

Sl. 126 Prežek (stari grad) — profil sonde 1
Fig. 126 Prežek (the old castle) — the profile of trench No 1

Izkopali smo tri sonde na najvišjem platoju, kjer je stal v 13. stol. grad: sonda 1 na z. delu platoja (sl. 126) sonda 2 na prekopu skozi severni del platoja in sonda 3 na severnem osrednjem delu prekopa na v. strani.

Sonda 1 v dolžini 4 m in š. 1 m je pomembna, ker nam njen južni profil kaže štiri gradbene faze, ki so med seboj povezane s sivo belo malto. Spodnji dve sta iz velikih, skoraj pravokotnih lomljenцев in spojeni z malto. Nad drugo fazo se v loku boči neko polnilo, ki daje videz nekega oboka izdelanega iz dveh vrst sivobelih lomljenцев, ki so poševno postavljeni drug na drugega, so ploščati in dobro prirejeni (motiv ribje kosti). Na v. in z. se polnilo naslanja na večje lomljence in je vezano s sivo belo malto. Nad tem je plast večjih lomljenцев, ki ležijo preko polnila in so od njega ločeni s sivo belo malto. Zgornjo plast kamenja — lomljenцев pokriva 5–15 cm debela plast humusa.

Drugi dve sondi sta manj pomembni, ker kažeta le prerez skozi prekopani del platoja in v njih nismo naleteli na kakšen kompakten zid stare stavbe.

Na platoju, kjer je stal stari Prežek bi bilo treba s sondiranjem nadaljevati. — V. S.

PRERIGEL Glej: Prazgodovina podrobneje neopredeljivo.

RAVNE NA KOROŠKEM. — Pri ogledu izkopov za vodovod v Tolstem vrhu na terenu nove stanovanjske cone »Reka graben«, kjer naj bi na parc. št. 461 ali 463 k. o. Tolsti vrh stal »kloster«, smo ugotovili dva vidna robova, pri izkopu za vodovod pa so skopali in rezali naložen kamen. Sedaj je tu načrtovan vrtec in bodo pred gradnjo potrebne ustrezne raziskave,

Na župnijskem vrtu ob župni cerkvi na Ravnah smo nadzirali izkop 1 m š. jarka, med sedanjim župniščem in bivšo staro šolo, sedaj Stara ulica 14. V liniji zakristije so naleteli na kamnit zid vezan z malto v glob. med 30 in 40 cm. Sestavljen je bil s prodniki s pr. do 40 cm in drobnimi prodniki oziroma oblicami. Po mnenju župnika gre po vsej verjetnosti ali za prvotno grobiščno pregrajo med otroškim delom pokopališča in popokališča odraslih ali za nekdanjo ograjo pokopališča. Drugih najdb ni bilo. — M. S. G.

RODEŽ. Glej: Prazgodovina podrobneje neopredeljeno.

SELO pri Bledu. — Na parc. št. 173, 175/6 k. o. Selo ledina **Kopanovš**, je 18. do 21. 8. 1979 sondirala ekipa PZE za arheol. FF in IZA SAZU. Ledina leži j. od stare poti Selo-Ribno. Sestavljena je iz dveh ravníc s pr. 2,5 m. S., ki je porasla z gozdom, leži nekoliko više od j. ki je travnik. Po pripovedi domačinov naj bi bilo na tem mestu nekoč kužno pokopališče. Na vsaki ravnici je bila izkopana po ena sonda. V s. je bil najden kremenov odbitek in še dva odlomka kremenca, sicer je bila negativna. V j., prav tako negativni sondi je bilo v plasti humosa nekaj odlomkov visokosrednjeveške lončevine. — Ti. K. in A. P.

Dne 18. 8. 1979 so bile sondirane tudi parc. št. 175/4, 176/8, 1980 k. o. Selo ledina **Za Hmecam**. Tu stoji znamenje ob vznožju grička **Hmea** in ob stari poti Selo-Ribno. Po izročilu domačinov s Sela, bi morala na tem mestu stati cerkev sv. Štefan, a je bilo vedno znova vse, kar so čez dan sezidali, ponoči prestavljeno na Kupljenik, kjer je dandanašnji omenjena cerkev. Sonda, ki je bila izkopana nekaj metrov v. od znamenja, je bila negativna. J. del sonde, ki je segal tudi na j. stran omenjene poti, je v cestnem nasipu odkril odlomke visokosrednjeveške lončevine. — Ti. K. in A. P.

SPODNJA LIPNICA. — Gej: Rimska doba.

STAJE. — Glej: Rimska doba in Pozna rimska doba in preseljevanje ljudstev.

STUDENEC NA BLOŠKI PLANOTI. — Okoli cerkve **Sv. Petra** so bile izkopane tri sonde (izkopavanja je opravila Kraška muzejska zbirka IZRK SAZU v Postojni leta 1979, finansirala pa RSS), v nobeni ni bilo ostankov starejših gradenj. Prisotnost človeka v starejših obdobjih na tem prostoru pa kažejo fragmenti keramike iz sonde za prezbiterijem. Časovna opredelitev te keramike je neposredno vezana na tipološko opredelitev podobnega gradiva iz Cerknice in Starega trga. To pa kaže ponovno na to, da imamo tudi tu opraviti z nekim starejšim, predhodnim objektom. Tudi ljudsko izročilo govori o ne-